

A jogunk szerint tehát annak, aki terhelt ingatlanon szerez építményi jogot (és hasonlóképen annak, aki a jogát a telekkönyvbe be nem jegyezteti) számot kell vetnie azzal, hogy az építkezéssel a hitelezők fedezetét növeli, de viszont a Jt. 49. §-ának 2. bekezdésében szabályozott jus offerendi útján a jogát — telekkönyvi bejegyzettség hiányában is — megmentheti.

Dr. Nizsalovszky Endre.

Beruházási hozzájárulás és adóamnestia.

A beruházási hozzájárulásról szóló törvény 8. §. (4) bekezdése szabályozza a T. 3. §. (1) bekezdésének 3. pontjában említett vállalatok adóamnesztiáját. Ezen vállalatok a T. kifejezett rendelkezése szerint akkor részesednek adóamnesztiában, ha megfizetik azt a többletet, amely a jelen törvény alapján fizetendő beruházási hozzájárulás és az 1935—36—37. évi üzleteredményekből adó alól elvont nyereségek figyelembevételével mellett kiszámított beruházási hozzájárulás összege között mutatkozik. A törvénynek ezen világos rendelkezése szerint abban az esetben, ha a vállalat saját tőkéjének 70, *illetve 80 %-án alul megállapított alap után fizeti a beruházási hozzájárulást, fizetési kötelezettség az eltitkolt tételek után csa kakkor áll elő*, ha az azok számbavételével mellett kiszámított beruházási hozzájárulás a minimális alapon kiszámítottal szemben többletet eredményez. Ha többletet nem eredményez, a beruházási hozzájárulás összege sem emelkedik.

Például: ha a vállalat saját tőkéje 40 millió s a vállalat 3 évi nyeresége 1.5 millió, az eltitkolt nyereség pedig ugyan e 3 év alatt 0.9 millió, úgy a számításunk szerint következőleg alakul a fizetendő beruházási hozzájárulás összege:

saját tőke	40 millió
a hozadéki érték $1.5 + 0.9 = 2.4 : 3 = 0.8 \times 25 =$	20 „
összesen	60 millió,

mely összegnek fele, vagyis 30 millió képezi a beruházási hozzájárulás alapját. De miután a saját tőke 80 %-a 32 millió, tehát több, e 32 millió után kell a 20 %-os beruházási hozzájárulást, vagyis 6.4 milliót megfizetni. Ebben az összegben az eltitkolt nyereség címén fizetett összeg nincs, azonban a kincstár bőséges

fenntartásával foganatosított árverésen is kielégítést kaphatna. — Az osztrák jogban az a lehetőség van elismerve, hogy az építményi jogosult az építmény tulajdonát a jog megszűnése esetére magának fenntartsa. Ebben az esetben a jog megszüntével az építmény ingó dologgá válik és azt a tulajdonos kívánságára el kell távolítani. (Ehrenzweig: Syst. I. 2. k. 415. l.)

ellenszolgáltatást nyer a minimalizálás alapján $6.4 - 6 = 0.4$ millió többletfizetésben.

Ezzel a felfogással szemben a hivatalos felfogás szerint, amely a Csulak—Keresztessy kommentár 87. lapján olvasható, a 6.4 milliót kívül meg kell fizetni az eltitkolt résznek megfelelően számított hozadéki érték utáni beruházási hozzájárulási összeget. Az eredmény ez esetben a következő: $0.9 : 3 = 0.3 \times 25 = 7.5 : 2 = 3.75$ millió az eltitkolt jövedelmeknek megfelelő hozadéki érték. Ennek 20% -a $= 0.75$ millió, vagyis az eltitkolt nyereségnek 83.3% -a hozzáadandó az alapösszeghez.

Ennek a felfogásnak alapját az képezi, hogy *a közkegyelmet ellenszolgáltatás nélkül elnyerni nem lehet s nem volna méltányos, hogy az amnesztia ellenében járó terhek viselésétől azok a vállalatok mentesüljenek, amelyek a beruházási hozzájárulást minimális alapon fizetik.* A kommentár szerint: „Illetékes helyen számos alkalommal hangoztatták azt, hogy az amnesztia csak a T. szellemében megfelelő jóvátétel esetében, illetve, hogy világosan fejezzük ki magunkat, csak fizetés ellenében jár. Ennek a fizetésnek mérve csak akkor lehet igazságos, ha az amnesztia feltétele minden vállalatra nézve azonos elvek szerint állapítatik meg.“

Azt hisszük, hogy ez az okoskodás téves. Az amnesztiát nem azért adja az államhatalom, hogy annak ellenében az illetők fizessenek s nem államraison az a tétel, hogy fizetés nélkül nincs amnesztia. Elenkezőleg, nagy állampolitikai bölcsesség rejlik abban, ha az állam lehetővé teszi polgárainak, hogy szabadulhaszanak az általuk elkövetett jogellenes cselekmények terhétől ellenszolgáltatás nélkül is és ne bénítsa meg működésüket minduntalan az a félelem, hogy le sújt rájuk az állam keze valamely különben sem rosszhiszemű, sőt sokszor a köz érdekeit szolgáló cselekmény folytán. A T. előkészítése alkalmával a legilletékesebb tényező hangoztatta, hogy a multra nem akar visszanyúlni, meg akarja teremteni a lehetőséget arra, hogy új életet kezdjenek az illetők akkor, ha különben eleget tesznek a beruházási hozzájárulási törvény által rájuk rótt kötelezettségnek. Ezek a cselekmények különben is mind olyanok, melyek normális körülmények között nem tilosak, vagy amelyek a régebbi adómorálynak több pénzügyminisztere — Popovics Sándor, Wekerle Sándor, Teleszky János — hangoztatta az adózatlan titkos tételek szükséges voltát és nagy jelentőségét. Válságos időkben — mint aminők a mostaniak is — az emberek csak ösztönüknek, létfenntartási vágyuknak tesznek eleget, midőn vagyoniukat elrejtik s tartalékokat létesítenek. Sőt e tartalékok legtöbbször nem is valódi tartalékok. Csupán a technikai fogások megnyilvánulásai, melyek mögött igazi érték nem rejtőzik. Így pl. a dol-

lárbetétek hivatalosan 3.40-es árfolyamon számoltattak el. A Kúria jelenlegi gyakorlata folytán azonban bizonyára indokolt tartalékképzés a metaláni többlet fedezésére.

A T. ismer is több esetet, melyekben a beruházási hozzájárulási alapot nem növeli a megtörtént jövedelem vagy vagyontárgy elvonás. Így például, ha az eltitkolt vagyontárgy a T. 6. §-a szerint mentesített értékpapír s kisebb összegű, hogyssem megváltoztatná a beruházási hozzájárulási kulcsot, vagy az adózó vagyona meghaladja az 1 milliót s mentesített értékpapír lett eltitkolva. Nem növeli a társulatoknál sem akkor, ha a vállalat 1935—36—37. évi jövedelmében nem jutott kifejezésre, mert ezen évek előtt nem kamatozó passzív számlára lett írva, vagy oly kis összeg, hogy a beruházási hozzájárulás mértékét nem befolyásolja.

Téves az érvelésnek az a része is, mely a 80%-on aluli beruházási hozzájárulási alapot egybeveti a 80%-on felüli beruházási hozzájárulás alapjával.

Az a vállalat, melynek beruházási hozzájárulási alapja eléri vagy meghaladja a 80%-ot, az eltitkolt jövedelem után tényleg köteles megfizetni a 83.3%-ot. Ezzel szemben a mi okoskodásunk szerint ez a fizetési kötelezettség nem terhelhetné azt, akinek beruházási hozzájárulási alapja 80%-on alul marad. Az a vállalat, amely jobb, nem fizet többet, mint azt az összeget, amely teherbíró képessége alapulvételével terhelheti. Ellenben, amely vállalat a törvényes minimumot, a 80, illetőleg 70% alapulvételével kiszámított beruházási hozzájárulást fizeti, többet fizet, mint amennyi a teherbíró képessége. A minimum megállapítása azt a vállalatot, amely pedig gyengébb, nagyobb teherrel sújtja, mint a másikat, amelynek jobban megy sora. Az eltitkolt jövedelem után fizetett 83.3% tehát lényegesen nagyobb terhet jelent arra a vállalatra nézve, melyre a minimális tételek nyerne alkalmazást.

A T. 8. §. (4) rendelkezéseinek az a helyes értelmezése, hogy a T. 3. §. (1) 3. pontja alá eső vállalatok közül azok, melyeknél a beruházási hozzájárulás alapja minimális alapon 70 vagy 80%-ban nyert megállapítást s amely vállalatoknál az utolsó 3 évben adó alól elvont nyereségek számbavétele mellett kiszámított beruházási hozzájárulás a minimális alapokkal szemben többletet nem eredményez, részesülnek a közkegyelemben, ha a közkegyelemben való részesítés iránti kérelmet előterjesztik s különbözlet címén mitsem fizetnek.

Legyen szabad megemlítenünk, hogy kísérlet tétetett a két ellentétes felfogást egy kompromisszumos megoldással összeegyeztetni oly módon, hogy a jelzett vállalatoknál az eltitkolt jövedelem egyrészt a saját tőkéhez adatnék hozzá, másrészt a hoza-

déki érték kiszámításánál is számba jönne. Ebben az esetben a számítás a fenti példában következőleg alakulna:

a vállalat saját tőkéje	40	millió
az eltítkolt érték	0.9	„
	<u>40.9</u>	millió.

Hozadéki érték $1.5 + 0.9$ után a fenti számítás szerint	<u>20</u>	millió
	60.9	millió.

Ennek fele 30.45 millió; ez után 20% lenne 6.09. De ehelyett fizet a vállalat 40.9 millió saját tőkéjének 80%-a után, vagyis 32 millió után 20%-ot, vagyis 6.544 milliót. Ez az összeg a 6.4 milliót 0.144 millióval, vagyis az eltítkolt összeg után számított 16%-kal haladja meg.

E megoldás esetén a kincstár mindenesetre részesedik az eltítkolt jövedelem bizonyos hányadában, a fizetési kötelezettség azonban nem oly súlyos, s nem oly igazságtalan, mint akkor, midőn annak 25-szöröse, mint hozadéki érték jön számításba.

A felvetett kérdés akuttá tesz egy másik fontos kérdést is. Abban az esetben, ha vitássá válik, mily összeget kell fizetnie a beruházási hozzájárulásra kötelezettnek, nem tudjuk, hogy mi a kérdés letárgyalásának módja, hogy a döntésre melyik hatóság illetékes s ami nem csekélyebb veszedelem, nem ad a V. U. lehetőséget a netalán elkövetett hiba vagy tévedés kiigazítására. A kérdés annál inkább fontos, mert oly hírek keringenek a közönség körében, amelyek alkalmasak arra, hogy a különben is erős pánik-hangulatot fokozzák. Így nevezetesen az a hír, hogy akiknél a könyvvizsgálat tévedést állapít meg, úgy legyen az a legcsekélyebb összegű is, az amnesztia veszendőbe megy. E részben ugyan a pénzügyminisztérium részéről megnyugtató kijelentés történt, azonban ennek dacára szükséges volna, hogy az amnesztia elnyerése céljából teljesített fizetések mértéke tekintetében vitás kérdések eldöntésére jogosítassék fel a T. 11. §. (5) bekezdése szerint döntő bizottság s adassék meg a lehetőség arra, hogy akkor, ha a vállalat kevesebbet fizetett be, mint amennyit a Döntőbizottság állapít meg, a különbözetet 15 nap alatt fizethesse be s ez esetben az amnesztiában részesüljék.

Dr. Nyulászi János.